

Остапець Юрій Олександрович
Копинець Юрій Юрійович
Остапець Ірина Юліївна

Протистояння «мейнстримних» партій та «партій нової політики» у країнах Європейського Союзу за результатами парламентських виборів 2020 року

УДК 329.1/1.9(4-6ЄС):324 «2020»
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-3.14>

Остапець Юрій Олександрович
доктор політичних наук, професор,
декан факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
вул. Університетська 14, Ужгород,
Україна

Копинець Юрій Юрійович
кандидат політичних наук,
старший викладач кафедри
міжнародних студій та суспільних
комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
вул. Університетська 14, Ужгород,
Україна

Остапець Ірина Юліївна
кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
вул. Університетська 14, Ужгород,
Україна

Проаналізовано парламентські вибори у п'яти країнах Європейського Союзу: Ірландії (8 лютого), Словаччині (29 лютого), Хорватії (5 липня), Литві (11 та 25 жовтня), Румунії (7 грудня). Підкреслено, що парламентські виборчі кампанії 2020 р. мають яскраво виражений національний профіль, відтак їх потрібно досліджувати враховуючи країнову специфіку. Зазначено, що разом з тим, за своєю логікою вони багато в чому вписуються у більш широкий європейський і світовий тренди розвитку партійних систем.

Вказано, що головною характеристикою виборчих кампаній було протистояння «мейнстримних» партій і партій «нової політики», а на конфігурацію партійних систем мав суттєвий вплив загальносвітовий тренд трансформації політичних партій: від масових партій з чіткою ідеологічною спрямованістю і розгалуженою ідеологічною структурою до картельних / мережевих / кіберпартій з розмитотою ідейною орієнтацією та відсутністю традиційної апаратно-організаційної структури.

Охарактеризовано електоральні результати партій «нової політики»: у Ірландії («Шин Фейн», «Зелена партія», «Енту»), Словаччині («Звичайні люди і незалежні особистості», «Ми – сім'я», «Котлебівці – Народна партія Наша Словаччина»), Хорватії («Вітчизняний рух», «Зелено-ліва коаліція»), Литві (Партія праці, Партія свободи), Румунія («Союз порятунку Румунії – Партія свободи, єдності та солідарності», «Альянс за єдність румун»).

Участь в урядових коаліціях взяли «Зелена партія» (Ірландія), «Звичайні люди і незалежні особистості», «Ми – сім'я» (Словаччина), Партія свободи (Литва), «Союз порятунку Румунії – Партія свободи, єдності та солідарності» (Румунія).

Досліджено причини успіху партій «нової політики». До них можна віднести: розчарування громадян у «старих, корумпованих» політиках і «мейнстримних» політичних партіях та зростання недовіри до них; персоналізацію та медіатизацію політики; ціннісну трансформацію, яка пов'язана з укоріненням «постматеріальних» цінностей; антиглобалістські, антимігрантські та євроскептичні суспільні настрої; освоєння мережевого простору.

Ключові слова: парламентські вибори, Європейський Союз, Ірландія, Словаччина, Хорватія, Литва, Румунія, «мейнстримні партії», партії «нової політики».

Вступ. Останніми десятиліттями політичні системи країн Європейського Союзу зіштовхнулися з низкою серйозних викликів, які мали суттєвий вплив і на формування партійних систем. Ці виклики пов'язані з фінансовою кризою 2008–2009 рр., міграційною кризою 2015–2016 рр., антиглобалістськими рухами та євроскептицизмом. Перенесення їх у сферу політики виявилось у протистоянні «мейнстримних» і антисистемних партій / партій «нової політики», особливості якого можна простежити на основі аналізу результатів парламентських виборів [Див. детал.: 5, с. 21].

Рівень протистояння партій «мейнстриму» і «нової політики» в деяких країнах є настільки напруженим, а результати парламентських виборів настільки несподіваними, що їх досить часто експерти та науковці називають «електоральними революціями»: «Словенія» (2018 р.), Україна (2019 р.), Словаччина (2020 р.), Румунія (2020 р.), Болгарія (2021 р.).

Результати парламентських виборів – це той емпіричний матеріал, який дозволяє нам зробити

відповідні висновки щодо тенденцій розвитку партійних систем у країнах Європейського Союзу, головних причин успіху «антисистемних» політиків та їх популістських політичних сил.

Упродовж 2020 р. парламентські вибори відбулися у таких країнах Європейського Союзу: Ірландії (8 лютого), Словаччині (29 лютого), Хорватії (5 липня), Литві (11 та 25 жовтня), Румунії (7 грудня) [17; 18].

Отже, предметним полем нашої наукової розвідки є парламентські вибори в країнах Європейського Союзу та їхній вплив на розвиток партійних систем.

Мета статті – показати вплив парламентських виборів 2020 р. у країнах Європейського Союзу на конфігурацію партійних систем та урядових коаліцій. Для досягнення мети необхідно вирішення наступних дослідницьких завдань: а) зробити аналіз результатів парламентських виборів 2020 р. в країнах Європейського Союзу та показати їх вплив на акторний склад та конфігурацію партійних систем; б) охарактеризувати результати вибо-

рів та дослідити причини електорального успіху на парламентських виборах «партій нової політики».

Методи дослідження. Теоретична модель нашого дослідження побудована на підставі робіт політологів в яких аналізується вплив електоральних процесів на партійні системи і їх конфігурацію (Дж. Сарторі, Р.Таагепера, М. Валлерстайн, А. Романюк, Г. Зеленько, М. Кармазіна та інші). Електоральна стратегія політичних партій, з нашої точки зору, обумовлюється соціокультурним та інституціональним середовищем, в якому вони знаходяться. Для кожної політичної системи / країни такий вплив має свої особливості, які продиктовані своєрідністю історичного розвитку, соціально-демографічною структурою, неповторністю демократичного транзиту тощо.

Нинішня стаття це продовження циклу наукових публікацій, які присвячені парламентським виборам у Європейському Союзі: «Електоральний фактор в еволюції партійного ландшафту країн Вишеградської четвірки (2015–2018 рр.)» (2018 р.) [10], «Парламентські вибори у країнах Європейського Союзу у 2018 році: характеристика електоральних результатів та конфігурацій партійного ландшафту» (2020 р.) [4], «Тенденції розвитку партійних систем країн Європейського Союзу в контексті парламентських електоральних циклів 2017 року» (2020 р.) [3], «Порівняльний аналіз еволюції партійних систем України та Румунії» [9].

Результати. У 2020 р. парламентські вибори відбулися у 5 країнах Європейського Союзу: Ірландії (8 лютого), Словаччині (29 лютого), Хорватії (5 липня), Литві (11 та 25 жовтня), Румунії (7 грудня).

Ірландія. Парламент Ірландії (Ерхтас) складається з двох палат – нижньої (Палата представників – Дойл Ерен) і верхньої – (Сенад Ерен). Вибори до Палати представників відбулися 8 лютого 2020 р. Обирався 159 з 160 депутатів, оскільки спікер палати повертається автоматично, якщо не подає у відставку. Вибори проводилися в багатомандатних округах по виборчій системі єдиного переданого голосу.

Головними суб'єктами виборчого процесу були партії «Фін Гел» («Клан гелів»), «Фіана Файл» («Солдати долі») та «Шин Фейн» («Ми самі»), які і утворюють основу партійної системи Ірландії. Зазначимо, що починаючи з 1932 р. партії «Фіне Гел» і «Фіана Файл» змінювали одна іншу при владі, або утворювали спільну владну коаліцію. «Фіне Гел» – це ліберально-консервативна партія Ірландії, утворена у 1933 р., а «Фіана Файл» ліберальна партія, утворена 1926 р. після розколу у русі «Шин Фейн». «Шин Фейн» – націоналістична партія, яка виступає за об'єднання Ірландії, яка останнім часом перебудовує свою ідеологію у бік лівоцентризму та соціального консерватизму.

Серед інших суб'єктів виборчого процесу можна виокремити наступні рейтингові партії: Лейборист-

ську партію, яка утворена у 1912 р. як політичне крило ірландського профспілкового руху; «Зелену партію» (1981); «Соціал-демократів» – соціал-демократичну партію, яка пропагує скандинавську модель суспільного устрою та проєвропейські цінності (2015 р.), партія «Енту (Об'єднаймося)» (2019 р., виступає за об'єднання Ірландії).

Це були перші вибори, коли в кожному виборчому окрузі була кандидат-жінка. Таким чином було висунуто рекордну кількість жінок – 162 з 531 кандидата (партія «Фіне Гел» – 31 % жінок, у партії «Фіана Файл» – 31 %, у Лейбористської партії – 32 %, партії «Шин Фейн» – 33 % і т. д.) [17; 18].

У парламентських виборах взяли участь 15 політичних партій, з них 4 вперше: партія «Енту», Ірландська партія свободи (радикальна націоналістична організація, яка виступає за об'єднання Ірландії і вихід з Євросоюзу), Національна партія та партія «Об'єднані люди». Депутатські мандати здобули 7 партій і одна виборча коаліція. При чому три партії набрали приблизно однакову кількість голосів виборців: «Фіне Гел», «Фіана Файл» та «Шин Фейн» [1]. Експерти назвали результати виборів історичними, оскільки відбувся злам домінуючої у країні двопартійності «Фіне Гел» та «Фіани Файл», яка триває з 30-х рр. ХХ ст. Загальна частка голосів обох партій упала до історичного мінімуму. Явка виборців становила 62,9 %. Результати виборів подано у Таблиці 1.

Таким чином, для формування більшості уряду необхідна підтримка як мінімум 80 депутатів. Таким чином, будь-якому уряду потрібна підтримка хоча б двох партій або великої групи незалежних депутатів, або домовленість з іншою партією про те, щоб та підтримувала при голосуванні про довіру і бюджет (йдеться про особливість функціонування уряду меншості). Партії «Фіне Гел» і «Фіана Файл» виключають формування коаліції з націоналістичною партією «Шин Фейн», зокрема через її зв'язки з Ірландською республіканською армією, яка є воєнізованою організацією, котра бореться за приєднання Північної Ірландії (частина Великобританії) до Ірландії. «Шин Фейн» у свою чергу виключає перемовини про урядовий альянс з «Фіне Гел» і «Фіана Файл» без зобов'язань останніх щодо проведення референдуму про об'єднання Ірландії [17; 18]. Після коаліційних перемовин урядова коаліція була утворена у складі «Фін Гел», «Фіана Файл» та «Зеленої партії».

Словаччина. Національна рада Словацької республіки (парламент) складається зі 150 народних депутатів. Які обираються за пропорційною системою загальнонаціональних відкритих партійних списків з виборчим бар'єром 5 % для політичних партій і 7 % для виборчих коаліцій [7, с. 107; 11, с. 306–308].

У виборах 29 лютого взяли участь 24 політичні партії і одна виборча коаліція «Прогресивна партія – Разом» при чому 13 політичних партій участь

Результати виборів до Палати представників ірландського парламенту 8 лютого 2020 року

Назва партії / виборчої коаліції (рік утворення)	Відсоток голосів виборців, зданих партією (%)	Кількість депутатських місць	Ідеологія партії
Фіана Файл» (1926)	22,2	38 (-6)*	лібералізм, ліберальний консерватизм
«Шин Фейн» (1905)	24,5	37 (+14)	націоналізм, лівоцентризм, соціальний консерватизм
«Фіне Гел» (1933)	20,9	35 (-15)	консерватизм, християнська демократія
«Зелена партія» (1981)	7,1	12 (+10)	зелена політика
Лейбористська партія (1912)	4,4	6 (-1)	соціал-демократія
«Соціал-демократи» (2015)	2,9	6 (+3)	соціал-демократія
Виборча коаліція «Солідарність – Люди важливіші за прибуток»	2,1	5 (-1)	
«Енту» (2019)	1,9	1 (нова партія)	лівоцентризм, соціальний консерватизм
Незалежні	12,2	19	

*менше / більше депутатських місць у порівнянні з результатами попередніх парламентських виборів.

Джерело: побудована авторами на підставі [17;18]

у виборах брали вперше, тобто були утворені у міжвиборчий період (2016–2020 рр.). Явка виборців становила 65,8 % [17; 18].

Головне протистояння на виборах відбувалося між партіями попередньої урядової коаліції («Напряма – Соціал-демократія», Словацька національна партія, угорська партія «Міст») і новою правою популістською партією «Звичайні люди і незалежні особистості». Лідер партії І. Матович анонсував напередодні виборів про те, що він дійшов згоди про утворення урядової коаліції з партіями «Ми сім'я», «Свобода і солідарність», «За людей».

Як зазначають у статті «Партійна система Словаччини: проблеми функціонування та тенденції розвитку на сучасному етапі» Ю. Остапець і А. Ключкович «лідер партії «Звичайні люди і незалежні особистості» І. Матович, яка перемогла на парламентських виборах 2020 р. у Словаччині, назвав вибори «третьою революцією»: перша покінчила з епохою комунізму, друга з мечіаризмом (час стагнації і відродження авторитаризму за прем'єрства В. Мечіара), а третя – з ерою «фіцизму» (перебування при владі партії Р. Фіцо «Напряма – СД» з 2006 р.)» [8]. Результати виборів подано у Таблиці 2.

Отже, перемогу на виборах здобула права політична партія «Звичайні люди і незалежні особистості», набравши 25,02 % голосів виборців та отримавши 53 депутатські мандати. «Ми сприймаємо цей результат як вимогу людей, які хочуть, щоб ми навели порядок у Словаччині, зробили її справедливою країною, де закон діє для всіх, багатих чи бідних», – сказав лідер партії І. Матович під час оголошення результатів, а потім додав «ми розбу-

дили сплячого дракона, понад 2 мільйони людей, які зазвичай не ходять голосувати. Але смерть Я. Куціака та М. Кушнірової розбудила Словаччину» [17; 18].

Провладна партія «Напряма – Соціальна демократія» («Напряма – СД») яка керувала державою з 2006 р. (з нетривалою перервою з 2010 по 2012 р.), зазнала нищівної поразки, хоч і отримала друге місце з результатом 18,29 %. Третій результат показала партія, заснована бізнесменом Б. Колларом «Ми сім'я» (8, 24 %). «Політична сила не має чіткого ідеологічного ядра (суміш лівої риторики, євроскептицизму, соціального і національного консерватизму), орієнтується на популярні тренди громадської думки і нестандартні підходи до розв'язання актуальних проблем» [8, с. 65–67].

Ультраправа партія «Котлебівці – Народна партія Наша Словаччина» з 7,97 % (17 мандатів) посіла четверте місце. П'яту позицію з результатом 6, 22 % зайняла ліберальна партія «Свобода і солідарність». Шосте місце дісталось новій політичній партії «За людей» (лідер екс-президент А. Кіска), яка позиціонує себе як проєвропейська, правоцентристська політична сила [14; 17; 18].

Не змогла подолати 7 % виборчий бар'єр виборча коаліція «Прогресивна Словаччина – Разом», хоча передвиборчі опитування прогнозували для неї 10 % результат. Вперше в електоральній історії не пройшли до парламенту угорські партії («Міст», «Угорська спільнота»). Не змогли подолати виборчий бар'єр Християнсько-демократичний рух і Словацька національна партія, хоч і показали порівняно непоганий результат [14; 17; 18].

Таблиця 2

Результати виборів до Національної Ради Словачької Республіки 29 лютого 2020 року

Назва партії / виборчої коаліції (рік утворення)	Відсоток голосів виборців, здобутих партією (%)	Кількість депутатських місць	Ідеологія партії
«Звичайні люди і незалежні особистості» (2011)	25,02	53 (+34)*	правоцентризм, консерватизм, популізм
«Напряг – Соціал-демократія» (1999)	18,29	38 (-11)	лівоцентризм, соціал-демократія
«Ми – сім'я» (2015)	8,24	17 (+6)	соціальний консерватизм, правий популізм
«Котлебівці – Народна партія Наша Словаччина» (2010)	7,97	17 (+3)	націоналізм, правий популізм, націонал-консерватизм
«Свобода і солідарність» (2009)	6,22	18 (-8)	лібералізм
«За людей»	5,77	12 (нова партія)	ліберальний консерватизм

*менше / більше депутатських місць у порівнянні з результатами попередніх парламентських виборів.

Джерело: побудована авторами на підставі [17; 18]

Як і передбачалося урядова коаліція була утворена у складі політичних партій «Звичайні люди і незалежні особистості», «Ми – сім'я», «Свобода і солідарність», «За людей». «Така коаліція, на думку Ю. Остапця та А. Ключковича, є багатоскладовою та несе в собі потенційні ризики для тривалості і результативності функціонування уряду: по-перше, коаліційні партнери не мають досвіду співпраці; по-друге, партіям не вистачає досвіду управління державою; по-третє, узгодження позицій діяльності буде непростим, оскільки «Звичайні люди і незалежні особистості» та «Ми – сім'я» – партії популістські, а «Свобода і солідарність», «За людей» – ідеологічно профільовані» [8, с. 65–67]. Зміна прем'єр-міністра І. Матовича та загроза її розпаду уже з новим очільником уряду Е. Гегером яскраве тому свідчення [15].

Таким чином, за результатами виборі можна констатувати, що партійна система Словаччини у континуумі між мейнстримом і популізмом (анти-системністю в політиці) ближче наблизилась до популізму. Можна також говорити і про низку тенденцій розвитку партійної системи: посилення фрагментації, високий рівень індексу волатильності, посилення впливу популістських партій, представництво в парламенті правоекстремістської партії.

Хорватія. Хорватський однопалатний парламент Сабор (151 депутат) обирається за пропорційною виборчою системою з п'ятивідсотковим виборчим бар'єром і закритими виборчими списками. Розподіл місць між списками здійснюється пропорційно отриманим голосам на основі методу д'Ондта. Територія країни розділяється на 10 виборчих округів [2]. Крім цього, окремо місця виділяється для хорватів, які проживають за кордоном і 8 місць для представників національних меншин [11, с. 310–314]. Зазначимо, що виборчий

бар'єр у 5 % є дійсним як для окремих партій, так і виборчих коаліцій. Вказана норма закону про вибори спонукає до участі у виборах виборчі коаліції. Не стали виключенням й вибори до парламенту 6 липня 2020 р. (див. табл. 3).

У 2015 р. до виборчої системи були внесені суттєві зміни відповідно до яких виборець отримав право голосувати не тільки за регіональний партійний список, а й за одного кандидата у списку. Якщо частка голосів за кандидата в окрузі перевищує 10 %, то він вважається обраним [11, с. 314].

Партійну систему Хорватії можна класифікувати як багатопартійну систему поміркованого плюралізму з біполярною конкуренцією між двома основними блоками політичних партій. Такі блоки утворюються навколо двох домінуючих партій – «Хорватського демократичного союзу» (ХДС) і Соціал-демократичної партії Хорватії (СДПХ). Наприклад, починаючи з 2003 р. двопартійна концентрація депутатських місць за результатами парламентських виборів становить понад 70 %: 2003 р. – 71 %, 2007 р. – 80 %, 2011 р. – 85 %. Йдеться про те, що у Хорватії неможливо сформулювати уряд без участі однієї із вказаних партій.

На ціннісній шкалі «ліві – праві» вказані партії позиціонують себе як лівоцентристська (СДПХ) та правоцентристська (ХДС). В той же час позиції партій з соціально-економічних питань різняться не суттєво. Усі основні політичні актори Хорватії без жодних винятків прийняли ринкову основу економічної політики. Можливі варіанти протиріч виникають лише з питань регулювання економічних процесів: державне управління чи неоліберальна модель. У таких консенсусних умовах щодо самої основи функціонування економіки об'єктивно залишається простір для переважання культурно-ціннісного виміру в партійній системі. Етнічний і зовнішньополітичний чинники також

не є релевантними для функціонування партійної системи в цілому [11, с. 509].

В той же час спостерігається посилення постмодерністського тренду в політичному житті, який є характерним для Європейського Союзу в цілому, і котрий простежується в посиленні значимості партій «нової політики» / постматеріальних цінностей.

Ще однією особливістю партійної системи Хорватії є те, що жодна з великих партій, як правило, не може забезпечити формування уряду одноосібно. Для цього існують треті партії, які самостійно не можуть брати участь у створенні уряду, але і без них уряд також не може бути створений. Ці партії регулярно використовуються однією з двох провідних політичних сил країни (ХДС або СДПХ) для створення або передвиборних коаліцій, або для подальшого включення їх до уряду з метою отримання можливості його сформувати (якщо у самих лідерів партійної системи не вистачає голосів для створення однопартійного уряду), або з метою створення так званого уряду «національної єдності» (коли іміджеві придбання, а також ресурси – інтелектуальні та інші – які будуть доступні в результаті кооптації додаткових партнерів, переважають можливі мінуси поділу владних повноважень з учасниками урядової коаліції).

Наприклад, за результатами парламентських виборів до Сабору у 2015 р. урядова коаліція залежала від того до якої з двох основних партій приєднається третя партія («Міст незалежних списків» («МОСТ»)).

А це дає подібним партіям другого ешелону непропорційні їхній відносній силі можливості для впливу на політичний процес. Саме тому подібні партії не можуть не бути враховані при характеристиці партійної системи держави, а отже, двопартійне домінування є лише однією з динамічних рис партійної системи Хорватії, тоді як її загальна основа залишається безперечно багатопартійною.

Головними конкурентами на парламентських виборах 2020 р. були коаліції, які очолювали ХДС та СДПХ. Високий рейтинг напередодні виборів мала популістська партія «Вітчизняний рух» навколо якої також була утворена виборча коаліція та «Зелено-ліва коаліція». Результати виборів подано у таблиці 3.

Перемогу на виборах здобула коаліція на чолі з партією «Хорватський демократичний союз» (37,2 %). «Хорватський демократичний союз» – це правоцентристська партія консервативного спрямування, член Європейської народної партії [6]. Другий результат здобула коаліція «Рестарт» (24,87 %) до якої увійшли Соціал-демократична партія Хорватії (очолила коаліцію), Партія фермерів, Партія пенсіонерів, партія «Громадянська активність», Народна партія, Ліберальний громадянський альянс, Істрийська демократична асамблея.

Третє місце виборола коаліція на чолі з партією «Вітчизняний рух» (10,89 %). «Вітчизняний рух» – це

правоцентристська популістська партія, створена в лютому 2019 р. співаком і музикантом М. Шкоро. Четвертий результат дістався партії «Міст незалежних списків» (7,39 %), яку засновано у 2012 р. як регіоналістську політичну платформу для можливості приймати участь у політичному житті місцевим, непрофесійним політиком. П'ятий результат показала «Зелено-ліва коаліція», яка здобула 6,99 % голосів виборців. Явка виборців становила 46,85 %. Урядова коаліція була утворена партією «Хорватський демократичний союз» разом з представниками національних меншин та партіями, які репрезентують їхні інтереси [17; 18].

Отже, партії ХДС та СДПХ здобули на парламентських виборах 70,8 % депутатських місць. Високий результат на виборах показали і партії «нової політики». Коаліція на чолі з правопопулістською партією «Вітчизняний рух» та «Зелено-ліва коаліція» отримали 15,2 % депутатських місць. Таким чином, незважаючи на зміну акторного складу парламенту, конфігурація партійної системи Хорватії за результатами виборів залишилася незмінною.

Литва. Парламентські вибори в Литві відбулися 11 і 25 жовтня 2020 р. На них був обраний Сейм Литовської Республіки (141 депутат): 71 депутат за мажоритарною системою відносної більшості та 70 депутатів за пропорційною системою загальнонаціональних відкритих списків з 5 % виборчим бар'єром для політичних партій і 7 % для виборчих блоків. Другий тур за мажоритарною системою за необхідності проводиться упродовж 15 днів. Відповідно до закону про вибори всі партії та блоки, які подолали виборчий бар'єр, повинні бути наділені підтримкою не менше 60 % голосів виборців. Якщо такої підтримки не має, то до розподілу депутатських мандатів долучаються й інші суб'єкти виборчого процесу, які не подолали виборчий бар'єр: доти, поки не буде досягнуто рівень підтримки у загальнонаціональному окрузі на рівні 60 % [11, с. 315–318].

У розвитку партійної системи Литви можна виокремити 2 етапи. Перший пов'язаний з її створенням передумов для формування та інституціалізації партійної системи (1988–1996), а на другому відбувається інституціалізація і консолідація партійної системи (починаючи з 1997 р.). Впливові сучасні політичні партії виникають у період боротьби за незалежність Литви (1988–1993 рр.). «Союз Батьківщини – Християнські демократи Литви» – це одна із старих партій, яка була утворена в 1993 р. на основі руху «Саюдіс». Соціал-демократична партія Литви вважається історичною партією, яка була утворена у 1896 р. Але остаточно вона сформувалася після об'єднання з Демократичною партією праці Литви (утворена в 1990 р. з ліберально налаштованих членів Комуністичної партії Литви). Таким, чином початковий етап становлення пар-

тійної системи Литви відображав традиційний для перехідних суспільств конфлікт між «комуністами і демократами» [7, с. 5–22; 11, с. 368–380].

Після вступу Литви до Європейського Союзу відбувається консолідація партійної системи в результаті якої пострадянські ліві (Демократична партія праці Литви) і праві («Саюдіс») партії стають загальноєвропейськими лівими (Соціал-демократична партія Литви) і правими («Союз Батьківщини – Християнські демократи Литви»).

Свої кандидатури по мажоритарним округам висунили 758 кандидатів, а за пропорційною системою за депутатські місця боролися 17 політичних партій. Результати виборів подано у таблиці 4.

Як бачимо за результатами виборів виборчий бар'єр подолали п'ять політичних партій. Окрім цього депутатські мандати у мажоритарних округах здобули представники таких партій: «Виборча коаліція

поляків Литви – Союз християнських сімей» (3 депутатські мандати), Соціал-демократична робітничка партія Литви (3), «Свобода і справедливість» (1), Литовська партія зелених (1). Чотири мандати дісталися незалежним кандидатам [17; 18].

Отже, перемогу на виборах здобула опозиційна партія «Союз Батьківщини – Християнські демократи» з результатом 24,8 % голосів виборців. Зазначимо, що переможниця виборів 2016 р., урядова партія «Союз селян і зелених Литви» програла вибори, отримавши загалом на 22 мандати менше у порівнянні з 2016 р. Два її партнери в уряді – Соціал-демократична робітничка партія Литви та «Виборча акція поляків Литви – Союз християнських сімей» не подолали виборчий бар'єр, здобувши по три депутатські мандати у мажоритарних округах. Соціал-демократична партія Литви набрала 9,47 % голосів і 9 місць випе-

Таблиця 3

Результати виборів до парламенту Хорватії 6 липня 2020 р.

Назва партії / виборчої коаліції (рік утворення)	Відсоток голосів виборців, здобутих партією (%)	Кількість депутатських місць	Ідеологія партії
Коаліція на чолі з партією «Хорватський демократичний союз» (1989)	37,2	66 (+5)*	правоцентризм, консерватизм, християнська демократія
Коаліція «Рестарт» на чолі з Соціал-демократичною партією (1990)	24,87	41 (-4)	соціал-демократія
Коаліція на чолі з партією «Вітчизняний рух» М. Шкоро	10,89	16 (нова)	націоналізм, правий популізм
Партія «Міст незалежних списків»	7,39	8 (-5)	правоцентризм, економічний лібералізм
«Зелено-ліва коаліція»	6,99	7 (нова)	зелена політика
Інші (національні меншини, закордонні хорвати)		13	

*менше / більше депутатських місць у порівнянні з результатами попередніх парламентських виборів

Джерело: побудована авторами на підставі [17; 18]

Таблиця 4

Результати виборів до Сейму Литовської Республіки 11 і 25 жовтня 2020 року

Назва партії/виборчої коаліції (рік утворення)	Результат за пропорційною системою, %	Результат за мажоритарною системою	Разом	Ідеологія
«Союз Батьківщини – Християнські демократи Литви» (1993)	24,86 (23 депутати)	27 депутатів	50 (+19)*	ліберальний консерватизм, християнська демократія
«Союз селян і зелених Литви» (2001)	17,43 (16)	16	32 (-22)	аграризм, зелений консерватизм
Соціал-демократична партія Литви (1896)	9,47 (9)	4	13 (-4)	соціал-демократія, соціальний лібералізм
Партія праці (2003)	9,26 (8)	2	10 (+8)	соціальний лібералізм, центризм, популізм
Партія свободи (2019)	9,02 (8)	3	11 (нова партія)	лібералізм, соціальний лібералізм
Рух лібералів (2006)	6,79 (6)	7	13 (-1)	консервативний лібералізм

*менше / більше депутатських місць у порівнянні з результатами попередніх парламентських виборів.

Джерело: побудована авторами на підставі [17; 18]

редивши Партію праці, яка отримала 9,26 % голосів і 8 місць. Партія свободи і справедливості, соціал-ліберальна партія, створена в 2019 р. пройшла до Сейму з 9,02% голосів і 8 місцями. Нарешті, Ліберальний рух отримав 6,79 % голосів і 6 місць. Явка виборців становила 47,52 % [17; 18]. Урядова коаліція була утворена партіями «Союз Батьківщини – Християнські демократи», «Рух лібералів» та Партією свободи.

Румунія. Парламент Румунії складається із двох палат: Палати представників та Сенату. У нашому дослідженні ми проаналізуємо результати виборів до нижньої палати. До складу палати представників входять 329 депутатів, з них 302 обираються у 42 багатомандатних округах за пропорційною системою закритих партійних списків, 4 депутати обираються у єдиному закордонному виборчому окрузі румунською діаспорою, а 17 депутатських місць належить партіям, які представляють інтереси етнічних меншин. Виборчий бар'єр для політичних партій становить 5 % [11, с. 304–306]. Результати виборів до Палати представників румунського парламенту подано у таблиці 5.

Вітчизняні науковці у розвитку партійної системи Румунії виокремлюють такі етапи: «1 етап (1989 – 1992 рр.) – етап удаваної багатопартійності. Насправді ж в політичному житті домінує єдина партія – Фронт національного порятунку; 2 етап (1992 – 1996 рр.) – етап утворення реальної багатопартійної системи з електоральною конкуренцією і протиборством різних політичних партій і партійних програм; створення умов для інституціалізації партійної системи; 3 етап (починаючи з 1997 р.) – утворюється двоблокова багатопартійна система з домінуванням правоцен-

тристських або лівоцентристських сил» [9, с. 34].

На попередніх парламентських виборах 2016 р. перемогу здобула Соціал-демократична партія. Але після декількох років корупційних скандалів, пов'язаних з її лідерами, урядова коаліція, очолювана нею розпалася. Нову урядову коаліцію 4 листопада 2019 р. очолив лідер Націонал-ліберальної партії Л. Орбан. Зазначимо, що внаслідок політичного туризму, який притаманний румунському парламенту, фракція СДП скоротилася з 154 до 116 депутатів [17; 18].

Але незважаючи на втрати соціал-демократів саме їх конкуренція з Націонал-ліберальною партією була головною характеристикою виборчої кампанії, оскільки вказані партії тривалий час домінують у румунському політикумі.

Вагомий електоральний потенціал мала нова політична сила «Союз порятунку Румунії – Партія, свободи, єдності та солідарності», яка утворена двома партіями напередодні виборів у 2019 р., і яка репрезентує себе протестною альтернативою існуючому істеблішменту, утвореному старими партіями.

У виборах взяли участь 41 партія, включаючи 17 партій національних меншин, яким гарантовано по одному депутатському мандату. Крім партій національних меншин, депутатські мандати отримали п'ять партій. Перемогла на виборах Соціал-демократична партія, набравши 29,69 % голосів виборців. Вона випередила Національну ліберальну партію, яка здобула 25,18 % голосів. Але її перемога була умовною, оскільки вона втратила у порівнянні з попередніми виборами 44 депутатські місця і здатність формувати урядову коаліцію (за рахунок втрати іміджу та корупційних справ поти її лідерів). Партія «Союз порятунку Румунії –

Таблиця 5

Результати виборів до Палати представників Румунії 6 грудня 2020 року

Назва партії / виборчої коаліції (рік утворення)	Відсоток голосів виборців, здобутих партією (%)	Кількість депутатських місць**	Ідеологія партії
Соціал-демократична партія (2001)	29,69	110 (-44)*	соціал-демократія, лівий популізм, соціальний консерватизм
Націонал-ліберальна партія (1875 р., відроджена у 1989 р.)	25,18	93 (+24)	націонал-лібералізм, ліберальний консерватизм
«Союз порятунку Румунії – Партія свободи, єдності та солідарності» (2016)	14,75	55 (+25)	лібералізм, популізм, центризм
Альянс за єдність румун (2019)	8,69	33 (нова партія)	правий популізм, націоналізм, антиглобалізм
Демократичний союз угорців Румунії (1989)	5,98	21 (0)	захист інтересів етнічних угорців, християнська демократія
Партії національних меншин	–	17 (0)	захист інтересів національних меншин

*менше / більше депутатських місць у порівнянні з результатами попередніх парламентських виборів.

**в результатах враховані депутатські місця (4) для депутатів, обраних румунською діаспорою

Джерело: побудована авторами на підставі [17; 18]

Партія свободи, солідарності та єдності» посіла третє місце з 14,75 % голосів. «Альянс за єдність румун» набрав 8,69 % голосів, а Демократичний союз угорців Румунії 5,98 % голосів.

Показовими є результати нової партії «Альянсу за єдність румун». Це популістська праворадикальна партія утворена у 2019 р., ідеологічною основою якої є етнічний націоналізм та антиглобалізм. Партія виступає за вихід Румунії з Європейського Союзу та НАТО, реалізацію ідеї «Великої Румунії». Вона описує власну «доктрину» як «чотири стовпи: віра, воля, сім'я та Батьківщина». Її успіх на виборах – це результат невдоволення громадян внутрішнім станом справ у Румунії та їх розчарування у «старих» мейнстримних партіях (ліберального та консервативного спрямування), які не вирішують нагальних проблем (економічна стабільність, добробут тощо).

Розчарування виборців було однією із причин найнижчої явки за всю історію парламентських виборів 31,84 %. «Багато румунів втратили інтерес, тому що вони вірять, що всі партії однакові. Така думка базується на кількості людей, які перебувають під слідством серед кандидатів, висунутих двома основними політичними силами (Соціал-демократичною партією та Національною ліберальною партією), – сказала Л. Попеску, професор політології Національного університету Бухареста [17; 18].

За результатами перемовин коаліційну угоду підписали Національна ліберальна партія, «Союз порятунку Румунії – Партія свободи, єдності та солідарності», та Демократичний союз угорців Румунії.

Отже, основним результатом виборчої кампанії стала тенденція скорочення підтримки однієї з двох великих партій Румунії – Соціал-демократичної, яка є результатом невдоволення населення щодо соціально-економічної політики СДП, яка протягом двох термінів поспіль не змогла вирішити нагальні соціально-економічні проблеми. Водночас, низька явка виборців свідчить про втрату довіри громадян державним інститутам, а також політичним партіям.

Водночас на тлі кризи в СДП набирають популярності праворадикальні рухи, що займають місце правоцентристів та консерваторів. Використання популістської риторики та критика чинного уряду сприяли отриманню досить високого рівня підтримки громадян, на що вказує результат праворадикальної партії «Альянс за єдність румунів».

Не змогли подолати виборчий бар'єр партії экс-прем'єр-міністра В. Понти «ПРО Румунію» (напередодні виборів до неї приєдналася партія «Альянс лібералів і демократів») та экс-президента Т. Басеску «Партія народного руху». А це вже свідчить про зміну акторного складу Палати представників відповідно до загальноєвропейських трендів партійного будівництва та ротацію політичної еліти.

Таблиця 6

Електоральні показники «партій нової політики» (ПНП) в країнах Європейського Союзу за результатами парламентських виборів 2020 року

	Країна, к-ть депутатських місць, (явка виборців)	Переможець виборів, % (д.м.)	К-ть голосів- %, (д. м.*) ПНП	Участь ПНП в урядовій коаліції	Частка голосів ПНП, % (д.м.)
1	Ірландія (09.02.2020), 160 (62,9 %)	–	«Шин Фейн»-24,5 % (37), «Зелена партія»-7,1 % (12), «Енту»-1,9 (1)	+ «Зелена партія»	33,5 (50)
2	Словачія, (29.02.2020) 150 (65,8 %)	«Звичайні люди і незалежні особистості», 25,0 % (53)	«Ми – сім'я»-8,2 % (17), «Котлебівці – Народна партія Наша Словаччина»-7,9 % (17)	«Звичайні люди і незалежні особистості», «Ми – сім'я»	41,2 % (87)
3	Хорватія, 06.07.2020 151 (46,8 %)	–	«Вітчизняний рух»-10,8 (16), «Зелено-ліва коаліція»-6,9 (7)	–	17,7 % (23)
4	Литва 11.10.2020; 25.10.2020 141, (47,5 %)	–	Партія праці-9,2 (10), Партія свободи-9,0 (11)	+ Партія свободи	18,2 % (21)
5	Румунія 06.12.2020 329 (31,8 %)	–	«Союз порятунку Румунії – Партія свободи, єдності та солідарності» -14,7 % (55), «Альянс за єдність румун»-8,6 % (33),	+ «Союз порятунку Румунії – Партія свободи, єдності та солідарності»	23,3 % (88)

*– депутатські місця

Джерело: побудовано авторами на підставі [17; 18]

Ще однією помітною тенденцією було об'єднання малих партій, що в майбутньому може привести до утворення нових потужних політичних сил, які стануть дієвими конкурентами основним політичним акторам.

Висновки. На основі аналізу результатів парламентських виборів у країнах Європейського Союзу у 2020 р., поданих нами в таблиці 6, можна зробити такі висновки щодо електорального успіху партій «нової політики».

Отже, за результатами парламентських виборів політичні сили, які представляють «нову політику» [16] мали такі електоральні результати: у Ірландії «Шин Фейн» отримала 24, 5 % голосів виборців, здобувши при цьому 37 депутатських мандатів, що на 14 більше у порівнянні з минулими виборами. «Зелена партія» посіла 4 місце (7,1 %), а нова партія «Енту» здобула лише 1 мандат.

Найбільшого успіху партії «нової політики» досягли у Словаччині. Партія «Звичайні люди і незалежні особистості» (25,0 %) здобула перемогу на виборах. Крім неї до парламенту також пройшли популістська «Ми – сім'я» (8,2 %) та ультраправа «Котлебівці – Народна партія Наша Словаччина» (7,9 %).

У Хорватії депутатські мандати здобули такі партії «нової політики»: коаліція на чолі з партією «Вітчизняний рух» (10,8) та «Зелено-ліва коаліція» (6,9 %). У Литві голосування за «партії нової політики» мало найнижчий показник (Партія праці – 9,2 % та Партія свободи – (9,0), оскільки переважаючий вплив у партійній системі мають «мейнстримні партії».

Голосування за «партії нової політики» суттєво змінило акторний склад партійної системи Румунії. Антиелітарна партія «Союз порятунку Румунії – Партія свободи, єдності та солідарності» здобула 14,7 % голосів виборців (55 депутатських місць) та популістська права партія «Альянс за єдність румун» – 8,6 % (33). Натомість низка «мейнстримних» партій не змогли подолати виборчий бар'єр, і, на нашу думку, у майбутньому не зможуть повернутися у велику політику.

Слід зазначити, що «партії нової політики» здобули вагомий електоральні результати: В Ірландії 33,5 % голосів виборців (50 депутатських місць), у Словаччині – 41,2 % (87), Хорватії – 17,7 % (23), Литві – 18,2 % (21), Румунії – 23,3 % (88).

Успіх партій «нової політики» обумовлений низкою чинників, серед яких можна виокремити: розчарування громадян у «старих, корумпованих» політиках і «мейнстримних» політичних партіях та зростання недовіри до них; персоналізацію та медіатизацію політики; ціннісну трансформацію, яка пов'язана з укоріненням «постматеріальних» цінностей; антиглобалістські, антимігрантські та євроскептичні суспільні настрої; освоєння мережевого простору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вибори в Ірландії.: три партії набрали майже однакову кількість голосів. Європейська правда. 2020. 9 лютого. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/02/9/7106147/> (дата звернення 15.07.2022).
2. Каравайцева О. Трансформація виборчої системи Хорватії. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2015/2015-2-2/29.pdf> (дата звернення 15.07.2022).
3. Копинець Ю. Тенденції розвитку партійних систем країн Європейського Союзу в контексті парламентських електоральних циклів 2017 року. *Політикус: наук. журнал.* 2020. № 4. С. 110–117.
4. Копинець Ю. Парламентські вибори у країнах Європейського Союзу у 2018 році: характеристика електоральних результатів та конфігурацій партійного ландшафту. *Політикус: наук. журнал.* 2020. № 3. С. 44–51.
5. Копинець Ю. Вплив сучасних тенденцій розвитку країн Європейського Союзу на еволюцію і функціонування партійної системи України: дис..... к. політ. наук 23.00.02 / Ужгородський національний університет. 2021. 269 с. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/dis_kopynets.pdf (дата звернення 17.06.2022).
6. На парламентських виборах у Хорватії перемагає правляча партія. Європейська правда. 2020. 6 липня. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/07/6/7111849/> (дата звернення 15.07.2022).
7. Остапець Ю., Гайданка Є., Ключкович А., Марадик Н. Еволюція партійних систем країн Вишеградської четвірки: досвід для України: монографія. Серія «Studia Regionalistica». № 8; НДІ політичної регіоналістики; ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; Агенція досліджень регіонального соціуму «Карпатія». Ужгород: ПП Данило С. І., 2014. 256 с.
8. Остапець Ю., Ключкович А. Партійна система Словаччини: проблеми функціонування та тенденції розвитку на сучасному етапі. *Регіональні студії.* 2021. № 24. С. 59–67.
9. Остапець Ю., Шелемба М. Порівняльний аналіз еволюції партійних систем України та Румунії. *Регіональні студії.* 2017. Випуск 11. С. 29–36.
10. Остапець Ю. Електоральний фактор в еволюції партійного ландшафту країн Вишеградської четвірки (2015–2018 рр.). *Регіональні студії.* 2018. № 12. С. 122–132.
11. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.
12. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи: Монографія. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 391 с.
13. Румунія після виборів: «золотий» похід на вибори правої партії вказує на відчай виборців. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/romania-aur-right-wing-party-simion-voter-despair-nationalism/30993779.html> (дата звернення 15.07.2022).
14. Словаччина: підраховали 100 % бюлетенів, ключові «друзі Путіна» поза парламентом. Європейська правда. 2020. 1 березня. URL:

<https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/03/1/7106969/> (дата звернення 15.07.2022).

15. Тужанський Д., Панченко Ю. Словаччина на порозі реваншу: чому це небезпечно для України. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/07/21/7143584/> (дата звернення 15.07.2022).

16. Шипунов Г. Партії «нової політики» як феномен постіндустріального суспільства: ідейно-інституційні особливості. *Панорама політологічних студій. Науковий вісник РДГУ*. 2016. Випуск 14. С. 211–218.

17. The European Elections Monitor. URL: <https://www.robert-schuman.eu/en/the-european-elections-monitor/2021/> (дата звернення 15.07.2022).

18. Parties and Elections in Europe. URL: <http://www.parties-and-elections.eu/> (дата звернення 15.07.2022).

REFERENCES:

1. Vybery v Irlandii.: try partii nabraly maizhe odnakovu kilkist holosiv [Elections in Ireland: Three parties won almost the same number of votes]. *Yevropeiska pravda*. 2020. 9 liutoho. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/02/9/7106147/> (Accessed: 15.07.2022) [In Ukrainian].

2. Karavaitseva O. Transformatsiia vyborchoi systemy Khorvatii [Transformation of the electoral system in Croatia]. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2015/2015-2-2/29.pdf> (Accessed: 15.07.2022) [In Ukrainian].

3. Kopynets Yu. Tendentsii rozvytku partiinykh system krain Yevropeiskoho Soiuzu v konteksti parlamentskykh elektoralnykh tsykliv 2017 roku [Trends in the development of party systems of the European Union countries in the context of the 2017 parliamentary electoral cycles]. *Politykus: nauk. zhurnal*. 2020. № 4. S. 110–117 [In Ukrainian].

4. Kopynets Yu. Parlamentski vybery u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu u 2018 rotsi: kharakterystyka elektoralnykh rezultativ ta konfiguratsiia partiynoho landshaftu [2018 Parliamentary elections in the European Union countries: Characteristics of the electoral results and configurations of the party landscape]. *Politykus: nauk. zhurnal*. 2020. № 3. S. 44–51 [In Ukrainian].

5. Kopynets Yu. Vplyv suchasnykh tendentsii rozvytku krain Yevropeiskoho Soiuzu na evoliutsiiu i funktsionuvannia partiinoi systemy Ukrainy [The impact of the modern development trends in the European Union countries on the evolution and functioning of the party system in Ukraine]: dys..... k. polit. nauk 23.00.02 / Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet. 2021. 269 s. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/dis_kopynets.pdf (Accessed: 17.06.2022) [In Ukrainian].

6. Na parlamentskykh vyborakh u Khorvatii peremahaie pravliacha partiia [The ruling party wins the parliamentary elections in Croatia]. *Yevropeiska pravda*. 2020. 6 lypnia. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/07/6/7111849/> (Accessed: 15.07.2022) [In Ukrainian].

7. Ostapets Yu., Haidanka Ye., Kliuchkovych A., Maradyk N. Evoliutsiia partiinykh system krain Vyshehradskoi chetvirky: dosvid dlia Ukrainy: monohrafiia [Evolution of party systems of the Visegrad

Four countries: Experience for Ukraine: Monograph]. Uzhhorod: PP Danylo S. I., 2014. 256 s. [In Ukrainian].

8. Ostapets Yu., Kliuchkovych A. Partiina systema Slovachchyny: problemy funktsionuvannia ta tendentsii rozvytku na suchasnomu etapi [Party system of Slovakia: Functioning problems and development trends at the current stage]. *Rehionalni studii*. 2021. № 24. S. 59–67 [In Ukrainian].

9. Ostapets Yu., Shelemba M. Porivnialnyi analiz evoliutsii partiinykh system Ukrainy ta Rumunii [Comparative analysis of the party systems evolution in Ukraine and Romania]. *Rehionalni studii*. 2017. Vypusk 11. S. 29–36 [In Ukrainian].

10. Ostapets Yu. Elektoralnyi faktor v evoliutsii partiynoho landshaftu krain Vyshehradskoi chetvirky (2015–2018 rr.) [The electoral factor in the party landscape evolution of the Visegrad Four countries (2015–2018)]. *Rehionalni studii*. 2018. № 12. S. 122–132 [In Ukrainian].

11. Romaniuk A., Lytvyn V. Porivnialnyi analiz politychnykh instytutiv krain Vyshehradskoi hrupy ta inshykh krain Tsentralno-Skhidnoi Yevropy: monohrafiia [Comparative analysis of political institutions of the Visegrad Group countries and other countries of Central-Eastern Europe: Monograph]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 2016. 548 s. [In Ukrainian].

12. Romaniuk A. Porivnialnyi analiz politychnykh instytutiv krain Zakhidnoi Yevropy: Monohrafiia [Comparative analysis of political institutes of Western European countries]. Vydavnychiy tsentr LNU imeni Ivana Franka, 2007. 391 s. [In Ukrainian].

13. Rumuniia pislia vyboriv: «zoloty» pokhid na vybery pravoї partii vkazuie na vidchai vybortsiv [Romania after the elections: The «golden» election campaign of the right-wing party indicates the voters' despair]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/romania-aur-right-wing-party-simion-voter-despair-nationalism/30993779.html> (Accessed: 15.07.2022) [In Ukrainian].

14. Slovachyna: pidrakhuvany 100 % biuletenuv, kliuchovi «druzi Putina» poza parlamentom [Slovakia: 100% of ballots were counted, key "friends of Putin" outside the parliament]. *Yevropeiska pravda*. 2020. 1 bereznia. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/03/1/7106969/> (Accessed: 15.07.2022) [In Ukrainian].

15. Tuzhanskyi D., Panchenko Yu. Slovachchyna na porozii revanshu: chomu tse nebezpechno dlia Ukrainy [Slovakia is on the verge of revenge: Why it is dangerous for Ukraine]. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/07/21/7143584/> (Accessed: 15.07.2022) [In Ukrainian].

16. Shypunov H. Partii «novoi polityky» yak fenomen postindustrialnogo suspilstva: ideino-instytutsiini osoblyvosti [«New politics» parties as a phenomenon of post-industrial society: Ideological and institutional features]. *Panorama politolohichnykh studii*. Naukovyi visnyk RDHU. 2016. Vypusk 14. S. 211–218 [In Ukrainian].

17. The European Elections Monitor. URL: <https://www.robert-schuman.eu/en/the-european-elections-monitor/2021/> (дата звернення 15.07.2022).

18. Parties and Elections in Europe. URL: <http://www.parties-and-elections.eu/> (дата звернення 15.07.2022).

The Confrontation between «Mainstream» Parties and Parties of «New Politics» in the European Union Countries Given the Results of 2020 Parliamentary Elections

Ostapets Yurii Oleksandrovych

Doctor hab. (Political Science), Professor,
Dean of the Faculty of Social Sciences
State University «Uzhhorod National
University»
Universytetska str., 14, Uzhhorod, Ukraine

Kopynets Yurii Yuriiovych

Ph.D. (Political Science),
Senior Lecturer at the Department
of International Studies
and Public Communications
State University «Uzhhorod National
University»
Universytetska str., 14, Uzhhorod, Ukraine

Ostapets Iryna Yuliivna

Ph.D. (Philosophy),
Associate Professor
at the Department of Philosophy
State University «Uzhhorod National
University»
Universytetska str., 14, Uzhhorod, Ukraine

The paper analyses the 2020 parliamentary elections in five European Union countries: Ireland (February 8), Slovakia (February 29), Croatia (July 5), Lithuania (October 11 and 25), and Romania (December 7). It is emphasized that the 2020 parliamentary election campaigns have a pronounced national profile, so they should be studied taking into account the specific features of the country. It is noted that, at the same time, according to their logic, they fit into the broader European and world trends in party systems development.

It is indicated that the main characteristic of the election campaigns was the confrontation between «mainstream» parties and «new politics» parties, and the configuration of party systems was significantly influenced by the global trend of political parties transformation: from mass parties with a clear ideological orientation and a ramified ideological structure to cartel/network/cyber parties with a blurred ideological orientation and the absence of traditional administrative and organizational structure.

The paper gives characteristics to the electoral results of the «new politics» parties: in Ireland («Sinn Fein», «Green Party», «Aontú»), Slovakia («Ordinary people and independent individuals», «We are a family», «Kotliebivtsi – People's Party Our Slovakia»), Croatia («Fatherland Movement», «Green-Left Coalition»), Lithuania (Party of Labour, Party of Freedom), Romania («Union for the Rescue of Romania – Party of Liberty, Unity and Solidarity», «Alliance for the Unity of Romanians»).

The Green Party (Ireland), Ordinary People and Independent Individuals, We Are a Family (Slovakia), Party of Freedom (Lithuania), and the Union for the Rescue of Romania - Party of Liberty, Unity, and Solidarity (Romania) took part in the government coalitions.

There were studied the reasons for the success of the «new politics» parties. These include: citizens' disillusionment with «old, corrupt» politicians and «mainstream» political parties and growing distrust of them; personalization and mediatization of politics; value transformation, which is connected with the rooting of «post-material» values; anti-globalist, anti-migrant and Eurosceptic public sentiments; development of network space.

Key words: parliamentary elections, European Union, Ireland, Slovakia, Croatia, Lithuania, Romania, «mainstream parties», «new politics» parties.